

12. mars 2022

Formalitetenes begrensning

Hadia Tajiks skjebne er saklig sett fortjent, men i videre perspektiv uttrykker hun tidsånden.

Hadia Tajik omgikk bestemmelsene for rikspolitikers rett til pendlerbolig, med urettmessig økonomisk gevinst. Saken er såpass omfattende at det er rimelig at hun måtte forlate sin statsrådspost og ledende verv i partiet. Men det hele etterlater en dårlig smak.

Forholdet er jo at pressen har avslørt en lang rekke saker hvor rikspolitikere har skaffet seg urettmessige økonomiske fordeler. Det gjelder reiseregninger, etterlønn og flere tilfeller av snusk rundt pendlerboliger. En tidligere stortingsrepresentant er dømt til fengselsstraff for svindel med reiseregninger, men for de øvrig synes livet å gå uforstyrret videre. Eller kanskje er sakene ikke ferdigbehandlet?

Poenget her er ikke rop om straff, men refleksjon rundt bakgrunnen. Det har vært hevdet at regelverket ikke er klart nok, og at Stortingets og regjeringens administrasjon ikke har vært skarpe nok i kontroll og oppfølging. Begge deler kan meget vel være riktig. En utvidet rolle for Riksrevisjonen er åpenbart på sin plass (Tjodareik 18. oktober 2021). Men hovedproblemet er kanskje et annet: En innstilling blant noen av våre fremste tillitsvalgte at formelle bestemmelser kan tolkes og tøyes til det ytterste i personlig vinnings hensikt. Liten interesse for ivaretagelse av fellesinteressen som er ordningenes åpenbare formål.

Naturligvis er dette ille, men kanskje speiler det noe verre. Forholdet er jo at den rendyrkede egoismen har fått et eventyrlig gjennomslag i brede sikt av samfunnet. Karriere og rikelig inntekt er daglig tema i mediene, ikke minst i støtte for yrkesvalg. Og mest forstemmende: De uhemmede lederlønningene og sykelige bonusordningene, også i offentlig virksomhet. Disse definerer personlig vinning, ikke samfunnstjeneste som toppledernes eksempelsettende prioritet. Det er bra for lovligheten at denne ukulturen kan utfolde seg innenfor rammene av lover og bestemmelser, men det er jo allikevel undergravende for samfunnsansvaret. Slikt ansvar ivaretas av holdninger, ikke alene av lover.

I dette bredere perspektivet er det nærliggende å se Tajiks og andre politikeres økonomiske krumspring som en nedslående speiling av tidsånden i samfunnet. 